

κλεισμένω, περιλαμβάνονται 480 κυβικά μέτρα, δύναται τις ν' αναπνεύση κανονικῶς ἐπὶ 24 ὥρας. Ὁ ἀήρ τοῦ χώρου τούτου θὰ πληρωθῇ ἀνθρακικῶ ὀξέος, πρὸς ζήμιαν τοῦ ὀξυγόνου του, καὶ μολυνθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀνθρωπίνου μιάσματος, θὰ εἶνε νοσηρὸς καὶ ἐπικίνδυνος μετὰ τινὰς ὥρας. Δὲν ἀρκεῖ λοιπὸν νὰ μετρῶμεν τὸν κυβικὸν χῶρον τῶν διατημάτων ἡμῶν ὅπως δώσωμεν εἰς ἕκαστον τὸ ἀπαραίτητον διάστημα, ἀλλὰ χρειάζεται προσέτι ἀερισμὸς ἐπίμονος, ἀκατάπαυστος, ν' ἀνακαινίζῃ συνεχῶς τὴν ἀτμόσφαιραν, ὅπως ἕκαστον μῦριον τοῦ ἀέρος ἀναπνέεται μόνον ἅπαξ. Μὴ λησμονῶμεν ἐπίσης νὰ λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ ἄνθη, τὰ ζῶα, τὰ φῶτα, ὑφαιροῦσιν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου μέρος τῆς ἀερίας τροφῆς του. Κύων μεγαλόσωμος διαφθερίζει τόσον τὸν ἀέρα, ὅσον καὶ ἄνθρωπος κηρίον ἀνημμένον παράγει ἴσον τῷ ἀνθρώπῳ ἀνθρακικὸν ὀξῦ.

Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει μόνον ἀνάγκην καθαροῦ καὶ ἐλευθέρου ἀέρος, ἀλλ' ἔχει ἀνάγκην, ὅπως καὶ τὸ φυτὸν, τοῦ φωτὸς τῆς ἡμέρας, ὅπερ τροποποιεῖ τὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς. Ἄν στερηθῶσι τοῦ ἡλίου, ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ φυτὸν, ὑφίστανται τὴν αὐτὴν πάθησιν, χάνουσι τὸ χρῶμά των καὶ μαραινόνται: τὸ ἄνθος καθίσταται στεῖρον, ἀπόλλυσι τὴν μορφήν του μετὰ τοῦ χρωματὸς του, φθίνει καὶ ξηραίνεται. Θεσατέ το ἐν σκοτεινῷ χώρῳ, ἐν ᾧ μία μόνη εἰσδύει φωτεινὴ ἀκτίς, καὶ ὡς ὑπὸ ἐμφύτου τινος ὁρμῆς στρέφεται πρὸς τὴν στενὴν ῥωγμὴν, ὡς ὁ δεσμώτης κρεμάται εἰς τὴν κιγκλίδα τῆς εἰρκτῆς του, ὅπως ἀποθαυμάσῃ λαθραίως τὸ πρῶτον τοῦτο θαῦμα τῆς δημιουργίας, ἄνευ τοῦ ὁποίου τίποτε δὲν θὰ ἔζη: τὸ φῶς.

Δὲν σὰς ἔτυχε ποτὲ νὰ αἰσθανθῆτε ποίαν τινα συμπαθειαν πρὸς ἀσθενικὸν φυτὸν, εἰς τὸ ὁποῖον προσεκτικῆ χεὶρ μάτην προσπαθεῖ νὰ δώσῃ ζῶην, ἐκθέτουσα αὐτὸ ἐπὶ παραθύρῳ βλέποντος πρὸς βορρᾶν ἐν τῷ βῆθει στενῆ; αὐλῆς, περιβαλλομένης ὑπὸ ὑψηλῶν οἰκοδομῶν; Τὸ ἄνθος δὲν ἀλγᾷ, καὶ ἐν τούτοις τὸ λυπούμεθα, διότι ἔχομεν ἐμφυτον αἰσθημα τῶν ἀρμονιῶν τῆς φύσεως, καὶ πᾶν τὸ μὴ ἐκτελοῦν τὴν ἀποστολήν του ἐμπνέει ἡμῖν ὀδυνηρὰν ἐντύπωσιν, ὡς παράχορδος φθόγγος ἐν μέσῳ συμφωνίας. Ἐπὶ πλέον, εἰξεύρομεν ὅτι πᾶς ἐκτροχιασμὸς ἀπὸ τῆς καθεστῶσης τάξεως προξενεῖ ὀδύνην εἰς τὰ ζῶα, καὶ ἐκτείνωμεν καὶ ἐπ' αὐτῶν ἔτι τῶν ἀψύχων τὸ ἐνδιαφέρον μας καὶ τὰς συμπαθείας μας.

Παράδοξον πρᾶγμα! Συγκινούμεθα διὰ τὴν τύχην πασχούσης ῥοδωνιάς βλέποντες αὐτὴν φανταζόμεθα πόσον ἀκαίαια ἔδει νὰ εἶνε, ζητούμεν τὸν ἔνοχον τοῦ κατὰ τῆς φύσεως τούτου ἐγκλήματος, καὶ ἐν τούτοις παρερχόμεθα ψυχροὶ παρὰ παιδίον χοιραδικόν, ῥαχιτικόν, δυστυχῆς πλασματικὸν μεμαραμένον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνοῦνται ἀέρα καὶ φῶς! Δὲν εἶνε ἀναισθησίς, ἀλλὰ ἔστις. Ἡ μεμαραμένη ῥοδωνιά μᾶς φαίνεται ἀνω-

μαλία· τὸ ἀσθενικὸν παιδίον δὲν ἐπισπᾷ τὴν προσοχὴν ἡμῶν· ἐντύπωσιν ἐμποιοῦσιν ἡμῖν αἱ ἐξαιρέσεις μόνον, τὰ παιδία τὰ ὄντα ῥοδοκόκκινα καὶ εὐρωστὰ.

Καὶ οὐχὶ μόνον τὸ τέκνον τοῦ ἐργάτου, τοῦ χειρῶνακτος πάσχει ἀτροφίαν ἐν τῇ στυγνῇ καὶ στενῇ ἀτμόσφαιρᾳ τῶν μεγάλων πόλεων· οἱ ἀπόγονοι τῶν καλουμένων εὐτυχῶν τῆς γῆς δὲν εἶνε εἰς καλλιτέραν κατάστασιν. Ἐνίοτε μάλιστα ἡ πλάστιγξ κλίνει πρὸς τὸ πτωχὸν παιδίον. Ἡ ὁδὸς εἶνε ἰδιὴ τῆς καὶ δύναται δσαῖς θέλῃ νὰ παιζῇ ἐλευθέρως. Ἐνῶ ἐν ταῖς εὐπόροις τάξεσι ἡ πρώτη ἀνατροφή ἀρχίζει διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως παντός, οὐτινος ἔχει ἀνάγκην τὸ παιδίον. Τὰ διαιτήματα εἶνε περιπερραγμένα, σκοτεινὰ σχεδὸν ὑπὸ τῶν καταπιπτόντων παραπετασμάτων καὶ τὸ μικρὸν πρέπει νὰ ἐννοήσῃ πρὶν ἀθρόωσῃ τὴν πρῶτην του λέξιν πρὶν τολμήσῃ τὸ πρῶτόν του βῆμα ὅτι ἡ ἀκνησία εἶνε τὸ καθῆκον τῶν καλῶς ἀνατεθραμμένων καὶ φρονίμων παιδιῶν. Τὸ μικρὸν παιδάκι γίνεται φρόνιμον, ἀλλὰ ἀντὶ ποίας θυσίας! Ἐκτός μεταξωτῆς τινος ἐπιδερμίδος καὶ ἀβροτάτης τινὸς συμπεριφορᾶς κατὰ τᾶλλα εἶνε ὅμοιον πρὸς πτωχὸν παιδίον, καχεκτικὸν καὶ μεμαραμένον. Οἱ γονεῖς λέγουσιν ὅτι εἶνε *delicaté*, ἀβρόσωμον, οἱ φίλοι τοῖς συγχαίρουσι διότι τὸ τέκνον τῶν ἔχει ἐξωτερικὸν ἀριστοκρατικόν. Ἡμεῖς δὲ λέγομεν ὅτι εἶνε θύμα ἀθῶων τῆς ἀμυθίας, τῆς ἀμεριμνησίας, τῶν προλήψεων, ὅπως καὶ τὰ τοῦ ἐνδοῦς, τὰ φυτοζωοῦντα ἐν τῇ σκοτεινῇ καὶ ὑγρᾷ τῶν τρώγλη' οἰκτείρομεν ἐξ ἴσου ἀμφοτέρω, διότι τὰ ἄτονα ταῦτα σώματα δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς τόπος διαμονῆς εἰς ὑγίαν καὶ ἰσχυρὰν ψυχὴν. Μαρινομένου τοῦ σώματος διαστρέφεται καὶ γίνεται ἀτροφικὴ καὶ ἡ διάνοιά των. Ἄερα! δότε τοῖς, ἀέρα καὶ ἥλιον!

ΕΥΛΟΓΙΑ

Ἡ λέξις *εὐλογία*, ἢν ἀτόπως γράφουσι τινες *εὐφλογίαν*, ἀγνωστος τοῖς ἀρχαίοις ἐν τῇ σημασίᾳ τῆς λοιμικῆς νόσου, ὡς ἀγνωστος θὰ ἦτο ἴσως καὶ αὐτὴ ἡ νόσος, ἀναφέρεται τὸ πρῶτον ὑπὸ Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου, τοῦ κοινῶς Πτωχοπροδρόμου καλουμένου, τοῦ κατὰ τὴν δωδεκάτην ἑκατονταετηρίδα ζήσαντος γνωστοῦ στιχοπλόκου. Ἐν ἐπιστολῇ τινι «τῷ ὀρφανοτρόφῳ »διὰ τὴν κατασχούσαν λοιμωξίν», γράφει οὗτος τὰ ἐπόμενα: «ἡ λοιμωξις, ἢν διὰ τὸ ἐπάρατον »πάντως *εὐλογωνμεῖν* εἰώθεσαν ἄνθρωποι, ἐν »εὐφρωτέρω κἂν γοῦν ἀπὸ τῆς σεμνωσιμίας τοῖς »καμνοῦσι γένοιτο¹». Τὴν ἀληθῆ τῆς λέξεως ἔννοιαν παρενόησεν ὁ πρῶτος ἐκδότης· ἀλλ' ἡ

1. Ἐν Notices et extraits des manuscrits. τ. VI σ. 541.

τοιαύτη παρεξήγησης τοσούτω μᾶλλον ἢ ἀδικαιολόγητος, καθ' ὅσον αὐτὸς ὁ Πρόδρομος ἐν ἑτέρᾳ ἐπιστολῇ περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος, ἀναγράφων τὰ τῆς νόσου ἐπακολουθήματα, λέγει, ὅτι ἀπέμεινε στιγματίας καὶ ὄλος κατάγραφος καὶ φαλακρός¹· καὶ τὰ συμπτώματα τῆς νόσου ἀλλαχοῦ περιγράφων, δῆλός ἐστι τὴν εὐλογίαν ἐνωῶν². Εὐρῆται προσέτι ἡ λέξις καὶ ἐν τῇ ὑπὸ ἀνωνώμου γενομένη ἑλληνικῇ μεταφράσει ἐκ τοῦ συριακοῦ τοῦ περὶ λοιμικῆς λόγου τοῦ διασήμου Ἀραβῆος ἱατροῦ Ῥαζῆ. «Τὰ δὲ ἰσχνὰ σώματα, κατὰ χολώδη καὶ ξηρὰ καὶ θερμὰ, ἐπιτήδειά εἰσι πρὸς τὴν εὐλογίαν· εὐλογίαν δ' ὠνόμασαν οἱ ἡπάλαιοι τὸ ἐν εἶδος, τὸ μοχθηρότερον τῶν δύο, κατὰ καὶ παρὰ πολλῶν οὕτως ὀνομάζεσθαι ταύτην ἀκούω· ἐν γὰρ ταῖς ἑλληνικαῖς διαλέξεσι κληῖσις ταύτης οὐχ εὐρῆται. Ὁ δὲ σοφὸς οὗτος κἀνήρ (Ῥαζῆς) τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ χασπέ ὠνόμασε· δηλοῖ δὲ ἡ λέξις τὸ κατ' αὐτό. Οἶμαι ἡδὲ, ὅτι κατ' αὐτὴν τὴν λοιμικὴν ὁ λόγος βούλεται. Εἰ δὲ καὶ διαφέρουσιν ἀλλήλων ἐν ταῖς ἡδιαθέσεσιν, ἀλλ' οὖν καὶ κοινότητα ἔχουσι καὶ οὐδὲν ἀπεικός³». Ἀγνωστον πότε ἐγράφη ἡ μετάφρασις αὕτη· ὁ δὲ Ἀραβῆς ἱατρός Ῥαζῆς ἐζησε κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα.

Ὁμοιον εὐφημισμὸν ἔχουσι καὶ οἱ Τούρκοι, καλοῦντες *μουμπάρεκ*, ἥτοι εὐλογημένην, τὴν πανῶλην, ἀπαραλλάκτως ὡς ὁ ἡμέτερος λαὸς ἐκάλεε αὐτὴν παλαιότερον *συχωρεμένην* ἢ *εὐλογημένην*⁴.

Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ ἐπαρχιώτισσα κυρία Α. . . . εἰσέρχεται εἰς τοῦ Βελουδίου καὶ ζητεῖ τεράχιον μουσικῆς διὰ τὴν κόρην τῆς.

— Ὅριστε ἓνα ὠραῖο κομμάτι, κυρία.

— Πόσο ἔχει;

— Ἐνα φράγκο, κυρία.

Καὶ ἡ ἐπαρχιώτισσα μετ' ὀργῆς:

— Μὴ θαρρῆς δὰ πῶς εἶμαι καμμιά ξεπεσμένη· ἡ κόρη μου ποτὲ δὲν παίξει κομμάτι κάτω ἀπὸ τρία φράγκα!

* *

Ἡ πενθερὰ ἀπέθανε:

Μεταξὺ τοῦ γαμβροῦ καὶ τοῦ ἱατροῦ:

— Λοιπὸν ἐτελείωσεν, ἱατρέ; ἀπέθανεν ἡ καυμένη ἢ πενθερὰ μου;

— Βέβαια· ἀλλὰ καμμιά φορὰ εἶνε καὶ καῖτι

1. Αὐτ. σ. 542.

2. Αὐτ. σ. 547.

3. Ῥαζῆ, περὶ λοιμικῆς 2, ἐν Ἀλεξάνδρου Τραλλ. Θεραπευτικοῖς ed. J. Goupil σ. 246.

4. Κοραῆ, Ἄτακτα τ. IV σ. 144. — Βλ. καὶ Fauriel, Chants popul., τ. I σ. LXXXIV. — Ἐπτάλοφον νέαν τ. Β' σ. 723.

νεκροφάνεια! . . . Πέρσι μιὰ γυναῖκα, ἐνῶ τὴν ἔψαλλαν ἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐπετάχθηκε ἐπάνω.

— Ἀλήθεια! Τότε νὰ παραγγείλουμε νὰ ψάλλουν σιγὰ σιγὰ.

*

— Ὁλο καὶ χάνω τὰ μαλλιά μου, καυμένη, ἔλεγε κυρία πρὸς φίλην τῆς.

Καὶ ὁ τριετής Ἀλέκος παρεμβάινων:

— Καὶ γιατί δὲν κλειδόνεις, μαμὰ, τὸ συρτάρι πού τὰ βάνεις; . . .

*

Ὀλίγον μετὰ τὴν ἀναγόρευσιν αὐτοῦ εἰς αὐτοκράτορα ὁ Ναπολέων συνωμίλει ἡμέραν τινα μετὰ τινος τῶν ὑπουργῶν του, πρὸς δὲν ἐξέθετε τὰ σχέδιά του διὰ τὸ μέλλον. Ὁ ὑπουργὸς ἐτόλμησε νὰ τῷ παρατηρήσῃ τὰς δυσκολίας, ἃς ἤθελεν ἀπαντήσῃ ἵνα ἀναγνωρισθῇ ὡς αὐτοκράτωρ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων βασιλικῶν οἰκῶν τῆς Εὐρώπης.

— Ἐὰν αὕτη εἶνε ἡ δυσκολία, ἀπεκρίθη ὁ Βοναπάρτης, τὸ πρᾶγμα διορθόνεται εὐκόλως· θὰ τοὺς ἐκθρονίσω ὅλους, καὶ τότε γίνομαι ἐγὼ ἀρχαιότερος αὐτῶν.

*

Ἐν τῷ κόσμῳ ἔχομεν πάντες τριῶν εἰδῶν φίλους: ἐκείνους, οἵτινες μᾶς ἀγαπῶσιν, ἐκείνους οἵτινες ἀδιαφοροῦσι περὶ ἡμῶν, καὶ ἐκείνους οἵτινες μᾶς μισοῦσιν.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Μὴ ἐμπιστεύεσθε εἰς ἐκείνους οἵτινες κόπτονται μεγαλοφῶνως ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, διότι οὐδὲ εἰς ἴσως ἐξ αὐτῶν εἶνε ὅστις νὰ μὴ ἀποβλέπῃ εἰς τὸ ἀτομικὸν τοῦ συμφέρον· ἡ πείρα ἀπέδειξε μυριάκις, ὅτι ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ ἐλπίσῃσι πλειότερα ἐκ τοῦ δεσποτισμοῦ, θὰ σὰς ἔφερον κατ' εὐθεῖαν πρὸς αὐτόν.

Σκια καὶ καπνὸς εἶνε ἡ δόξα· ἀλλ' ἡ σκιά αὐτὴ μαρτυρεῖ τὴν ὑπαρξίν τοῦ σώματος, ὅπερ τὴν παράγει· ὁ δὲ καπνὸς δηλοῖ ἀλανθάστως ὅτι ὑπάρχει ἐστία, ἐξ ἧς προέρχεται.

Ἀδίκως ἐπαναλαμβάνουσιν ἐν πάσῃ περιστάσει τὸ κκεντροσεχῆς· λόγιον ὅτι ὁ γάμος γεννᾶται ἐκ τοῦ ἔρωτος ὡς τὸ ὄξος ἐκ τοῦ οἴνου, διότι πολὺ λάκις βλέπομεν ὅτι ὁ ἔρωσ, ὡς ὁ μεταξοσκώληξ, δὲν παράγει μετὰξαν ἢ ἄμα χάσῃ τὰ πτερά του.

Ἡ γυνὴ, ἡ εἰλικρινῶς ἀγαπῶσά τινα, παύει οὕσα φιλάρεσκος πρὸς αὐτόν, ἔνευ δὲ φιλαρσεσίας ἡ γυνὴ παύει ταχέως νὰ ἀρέσκη.